

QUÁ TRÌNH HÌNH THÀNH, GIÁ TRỊ VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA ĐỐI VỚI NGHỆ THUẬT HÁT XẨM Ở NINH BÌNH

TS. Vũ Diệu Trung

*Trung tâm Dữ liệu di sản Văn hóa
Viện Văn hóa Nghệ thuật quốc gia Việt Nam*

Hát Xẩm là một loại hình nghệ thuật diễn xướng dân gian có nội dung ca từ độc đáo, tiêu biểu của Việt Nam. Trong các loại hình âm nhạc truyền thống của dân tộc, có lẽ chỉ duy nhất Hát Xẩm được gọi với tư cách là một nghề để kiếm sống. Nghệ thuật Hát Xẩm ở Ninh Bình gắn liền với cổ Nghệ nhân, nghệ sĩ ưu tú Hà Thị Cầu – Bà chính là nghệ nhân cuối cùng còn hành nghề hát Xẩm. Từ khi “nghệ nhân Hát Xẩm cuối cùng của thế kỉ XX” ra đi, Ninh Bình tưởng như đã thất truyền loại hình nghệ thuật âm nhạc dân gian này, nhưng với sự nỗ lực của những người được cụ Hà Thị Cầu truyền dạy, của chính quyền địa phương và nhất là tình yêu nghệ thuật của chính người dân, mảnh đất này đã bước đầu khơi dậy và bảo vệ được giá trị cốt lõi của nghệ thuật Hát Xẩm. Nghiên cứu này sẽ đưa ra cách tiếp cận đa chiều: lịch đại và đồng đại với những tư liệu lịch sử, những khảo cứu của các nhà nghiên cứu đi trước, những phỏng vấn hồi cố về quá trình hình thành và phát triển của nghệ thuật Hát Xẩm ở Ninh Bình. Nghiên cứu cũng khẳng định những giá trị cốt lõi của di sản và đánh giá thực trạng nghệ thuật Hát Xẩm hiện nay, đồng thời đưa ra những vấn đề bảo tồn và phát huy nghệ thuật Hát Xẩm để hội thảo cùng bàn luận.

Từ khóa: Hát Xẩm, giá trị, bảo tồn và phát huy